

بررسی رابطه بین سرمایه فرهنگی و احساس امنیت اجتماعی در بین ساکنین شرق استان گلستان

نادر گنجی جامه شورانی^۱

علیرضا اسماعیلی^۲

قربانعلی گنجی^۳

محمد رضا نعیمی^۴

تاریخ دریافت: ۱۳۹۹/۷/۲۰

تاریخ پذیرش: ۱۳۹۹/۹/۲

چکیده

احساس امنیت اجتماعی در این تحقیق شامل امنیت جانی، مالی، فکری، شغلی، عاطفی و اخلاقی در نظر گرفته شده است. "سرمایه فرهنگی"، که خودمتشکل از مولفه های سرمایه فرهنگی تجسم یافته، عینیت یافته و نهادینه شده می باشد در این تحقیق بعنوان متغیر مستقل اثر گذار بر "احساس امنیت اجتماعی" بعنوان متغیر وابسته مفروض گردید. هدف کلی در این تحقیق بررسی رابطه بین "سرمایه فرهنگی" و "احساس امنیت اجتماعی" است. به منظور بررسی این رابطه از روش تحقیق با شیوه پیمایشی بهره گرفته شد، پرسشنامه ای محقق ساخته بین گروه نمونه که شامل ۴۰۰ نفر سرپرست های مردخانوار که بصورت نمونه گیری تصادفی خوشه ای چندمرحله انتخاب شده بودند توزیع و پس از تکمیل جمع آوری گردید. داده ها از طریق آزمونهای همبستگی پیرسون و تحلیل رگرسیون در قالب قابلیت های نرم افزارهای (SPSS, PLS) مورد استفاده و تجزیه تحلیل قرار گرفت. نتایج حاصله نشان داد که رابطه آماری معناداری بین سرمایه فرهنگی بعنوان متغیر مستقل و احساس امنیت اجتماعی بعنوان متغیر وابسته وجود دارد ($\beta = 0.428$ و $T = 8.02$). مولفه های سرمایه فرهنگی نظیر تجسم یافته، عینیت یافته و نهادینه شده همبستگی معنا داری را بترتیب ($\beta = 0.307, 0.249, 0.144$) و آماری تی بیشتر از ۱.۹۶ با احساس امنیت اجتماعی از خود نشان دادند. واژگان کلیدی: احساس امنیت اجتماعی، سرمایه فرهنگی تجسم یافته، سرمایه فرهنگی عینیت یافته، سرمایه فرهنگی نهادینه شده، شرق استان گلستان.

^۱دانشجو دکتری، دانشگاه آزاد اسلامی، آزادشهر، ایران

^۲استادیار دانشگاه آزاد اسلامی، آزادشهر، ایران (نویسنده مسئول)

^۳استادیار دانشگاه آزاد اسلامی، آزادشهر، ایران

^۴استادیار دانشگاه آزاد اسلامی، آزادشهر، ایران

یکی از نیازهای اولیه و اساسی بشر برای زندگی مطلوب و رسیدن به کمال و سعادت، برخورداری از امنیت در ابعاد و انواع مختلف آن از قبیل امنیت و آسایش روحی و روانی، جسمی، اجتماعی، اقتصادی و غیره است تا در پرتو آن بتواند آرامش پیدا کند و در راه سعادت و تکامل خود قدم بردارد (کامران، ۱۳۸۹: ۴۴) امنیت از اولین و ضروری ترین نیازهای جامعه بشری محسوب می‌شود این نیازها از زمانیکه بشر قدم به عرصه حیات نماد پدید آمده است مفهوم امنیت چه در غالب ملی یا منطقه‌ای مفهومی است که دیرباز تمامی دولت‌ها جهت ایجاد استقرار و ثبات ملی و محلی بر آن تاکید داشته‌اند.

امنیت اجتماعی از اساسی ترین حیات انسانهاست شاید بتوان گفت دو رکن اصلی تامین امنیت اجتماعی میان انسان‌ها، تاسیس دولت و وفاق اجتماعی است بر این اساس امنیت جزء مسئولیت حکومت‌های ملی است تا از تهدیدات نسبت به شیوه زندگی شهروندان خود ممانعت به عمل آورد (حاجی زاده و دیگری، ۱۳۹۲: ۳۴). احساس امنیت پیش نیاز هرگونه توسعه اجتماعی، اقتصادی، فرهنگی و سیاسی محسوب شده و با سطح پیشرفت جوامع در ارتباط است آگاهی از وضعیت احساس امنیت ساکنان یک اجتماع نقش موثری در شناخت چالش‌ها و راهکارهای توسعه یک جامعه داشته است در این راستا پژوهش پیش رو درصدد پاسخ به این پرسش است که آیا متغیرهای تعدیل‌گر در رابطه بین سرمایه فرهنگی و احساس امنیت اجتماعی در بین ساکنین شرق استان گلستان موثرند؟ لذا فرضیه پژوهش براین است که متغیرهای تعدیل‌گر در رابطه بین سرمایه فرهنگی و احساس امنیت اجتماعی در بین ساکنین شرق استان گلستان موثر است .

روش تحقیق بر حسب نوع داده‌ها؛ توصیفی تبیینی است و در این روش تحقیق با توجه به رابطه از نوع همبستگی و روش تحقیق بر حسب نحوه اجرا؛ پیمایشی است در این نوع تحقیق هدف بررسی توزیع ویژگی‌های یک جامعه است و بیشتر تحقیق‌های مدیریت از این نوع است پژوهشگر با انتخاب نمونه‌ای که معرف جامعه است به بررسی متغیرهای پژوهش می‌پردازد .

ابزارگردآوری اطلاعات در این تحقیق پرسشنامه محقق ساخته‌ای خواهد بود که اعتبار (Validity) آن از طریق نظر سنجی متخصصین ارزیابی شده و پایایی (Reliability) آن به شیوه بهره‌گیری از فرمول آلفای کران باخ مورد ارزیابی قرار خواهد گرفت.

۱. پیشینه پژوهش

اسدی و همکاران (۱۳۹۴) در تحقیقی به بررسی رابطه امنیت اجتماعی و سرمایه فرهنگی در تهران پرداختند. نتایج نشان داد که در میان متغیرهای اثرگذار بر امنیت، بیشترین تاثیر را متغیر سرمایه فرهنگی داشته است. بنابراین با نگاهی کلان به جامعه و با توجه به نتایج پژوهش، به طراحی الگوی ارتقای مدیریت امنیت اجتماعی و سرمایه فرهنگی پرداخته شده است.

۲. تعاریف مفهوم

۲-۱. سرمایه

واژه سرمایه در لغت به معنای مال، دارایی (خواه مادی یا معنوی) (معین، ۱۳۸۶: ذیل واژه)، پول یا کالایی که اساس کسب و تجارت قرار بدهند، دارایی و ثروت و آنچه کسی از نقد و جنس دارد یا اصل و مایه چیزی (عمید، ۱۳۸۹: ذیل واژه) و در اصطلاح اندیشمندان به معنای: هرگونه خاستگاه و سرچشمه ای که در عرصه اجتماعی در توانایی فرد برای بهره‌مندی از منافع خاص حاصل گردیده؛ مؤثر واقع شود و اساساً به سه صورت اقتصادی (دارایی، مالی و مادی)، فرهنگی (کالا، مهارت‌ها و عناوین نمادین کمیاب) و اجتماعی (منافعی که به صرف عضویت در گروه به خود تعلق می‌گیرد) دیده شود (بورديو^۱، ۱۳۸۹: ۱۸۲) یا منبعی که بتواند به عنوان مالکیت ثروت‌های مادی یا مالی، عنصر مهمی در تربیت اجتماعی و در روابط اجتماعی بخاطر تقابل بالقوه فقرا و ثروتمندان به شمار آید (ژان و دیگران^۲، ۱۳۸۵: ۹۷)؛ می‌باشد.

۲-۲. فرهنگ

فرهنگ در لغت عبارت است از: علم، دانش تربیت، ادب، واژه نامه، کتاب لغت، عقل، خرد، تدبیر، چاره (معین، ۱۳۸۶: ذیل واژه)، تعلیم و تربیت، آثار ادبی و ملی یک قوم یا ملت (عمید، ۱۳۸۹: ذیل واژه) و در اصطلاح دانشمندان و صاحب نظران عبارت است از: مجموعه پیچیده و کلیت هم تافته‌ای است شامل هنر، قانون، اخلاقیات، باورهای دینی، آداب و رسوم و هرگونه توانایی و عادت‌های آدمیان به عنوان عضو جامعه به دست می‌آورند (تایلر^۳، ۱۸۷۱ به نقل از روح‌الامینی، ۱۳۸۸: ۱۰۴)؛ انبوه واکنش‌های حرکتی اکتسابی، فنون، اندیشه‌ها، ارزش‌ها و رفتار ناشی از آن‌ها (چلبی^۴، ۱۳۷۵: ۱۷۱)؛ ارزش‌هایی که اعضای یک گروه معین داشته و هنجارهایی که از آن پیروی می‌کنند، کالاهای مادی که تولید می‌شود و شیوه زندگی اعضای یک جامعه و عادات و رسوم آن‌ها (گیدنز^۵،

^۱ Bourdieu

^۲ Jean and others

^۳ Tyler

^۴ Chalabi

^۵ Giddens

۱۳۷۶: ۲۱۰؛ مجموعه تفکیکی از عناصر مختلف که از درون به یکدیگر پیوسته اند (مالینوفسکی، ۱۹۴۴ به نقل از آشوری، ۱۳۹۷: ۴۹).

۲-۳. مفهوم سرمایه فرهنگی

امروزه نقش و اهمیت اقتصادی فعالیت های فرهنگی به میزانی است که این فعالیتها را به یکی از شالوده های اساسی نظام اقتصادی تبدیل کرده است. سیاست گذاری و برنامه ریزی در فرایند تولید، توزیع و مصرف محصولات فرهنگی از شناخته شده ترین و مهم ترین وظایف مدیران فرهنگی در سطح جهان بوده است؛ به طوری که از آن به عنوان محور اصلی در توسعه فرهنگی جوامع یاد می شود. با وجود این، شناخت همه جانبه و کلی نگر در مورد مسائل اقتصادی فرهنگ و سیاست گذاری و برنامه ریزی فعالیت های فرهنگی مستلزم دانش تخصصی و پژوهش های متعدد و متوالی در این حوزه می باشد. در این راستا نگرش اقتصادی به فرهنگ و هنر به دنبال تحلیل اقتصادی مناسبات حاکم بر تولید و مصرف بخشهای مختلف فرهنگ و هنر و حمایت از حقوق مالکیت معنوی است؛ در حالی که در نگرش فرهنگی مباحثی مانند تولیدات فرهنگی و هنری، مصرف فرهنگی، ذائقه فرهنگی، کالاها و خدمات فرهنگی (کالاهای ملموس و غیر ملموس)، ارزش های فرهنگی، صنایع فرهنگی، بازار فرهنگی (بازار آثار هنری)، نهادهای فرهنگی مطرح می باشند. یکی از ابزارهای پر کردن شکاف بین علم اقتصاد و فرهنگ، مطرح کردن رهیافتی برای بازنمایی پدیده های فرهنگی است که ویژگیهای ذاتی این پدیده ها را طوری در بر می گیرد که هم در گفتمان اقتصادی و هم در گفتمان گسترده تر فرهنگی قابل درک است. چنین ابزاری به وسیله مفهوم «سرمایه فرهنگی»^۶ فراهم می شود (تراسبی، ۱۳۹۱: ۶۷). اصطلاح سرمایه فرهنگی که به انباشت معناها، شکل بخشیدن به رفتارها و رویه های فرهنگی کنشگران در فضای کنش اجتماعی اطلاق می شود، اغلب به عنوان صلاحیت در فرهنگ، پایگاه ها، ایده ها، گرایش ها و یک ساز و کار مهم در بازار تولید در نظر گرفته می شود (ژان و دیگران، ۱۳۸۵: ۱۴۷). در این رهگذر که انسان ها از وضعیت اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی متفاوتی برخوردارند (منزلت اجتماعی و سرمایه های متمایزی از یکدیگر دارند) سرمایه ها منزلت آنها را در جامعه تأمین می کنند. بدین معنا که فرهنگ و سرمایه های فرهنگی آنها نوع رفتار، نگرش و اظهار نظرهای شان را هدایت کرده و در انتخاب های شان در زندگی روزمره نقش اساسی ایفا می کند. آنچه مسلم است، امروزه افراد دارای سرمایه های مختلفی هستند و از میان همه سرمایه ها، سرمایه فرهنگی بیشترین تأثیر را بر افکار و رفتارهای آنها داشته و فضای زندگی آنها را شکل می دهد که این موضوع بدون تردید نشان دهنده نقش ساختارهای فرهنگی در ارتباط با سرمایه فرهنگی و تأثیر بنیادی این سرمایه در شخصیت و سبک

^۶ Malinowski

^۷ Giddens

زندگی افراد می باشد (جوانمرد و ساسان، ۱۳۸۹: ۶۱) همان گونه که متفکرین و اندیشمندان زیادی در این راستا به این موضوع پرداخته و نظرات متعددی ارائه نموده اند که در ادامه به آنها می پردازیم.

۱-۳-۲. مؤلفه های سرمایه فرهنگی

الف) سرمایه فرهنگی متجسم^۸ (درونی شده): اکثر خواص سرمایه فرهنگی را می توان از این نکته استنتاج کرد که این سرمایه در حالت بنیادین خود با کالبد مرتبط است، ارتباط نزدیک با آن دارد و مستلزم تجسد است و به شکل های خصلت های فکری و جسمی می باشد. انباشت سرمایه فرهنگی در حالت متجسد، پیشاپیش پیامد تجسد بخشیدن و به صورت جزئی از کالبد درآمدن، به کالبد پیوستن و جزئی از آن شدن است. عمل اخذ و اکتساب کاری است که شخص روی خودش انجام می دهد، تلاشی است که ایضاً پیشاپیش در گرو صرف هزینه مستقیم توسط خود شخص است. این سرمایه متجسد و این ثروت بیرونی را که به جزء جدانشدنی وجود شخص و محدوده اعمال عادت واره او تبدیل شده و از ابعاد سرمایه فرهنگی همراه با تولد نامیده شده، نمی توان فوراً با هدیه یا خرید مبادله کرد و آن را فراتر از ظرفیت های متناسب با یک فرد انباشت کرد. بلکه برعکس، همراه حامل خود (ظرفیت بیولوژیکی او، حافظه اش و غیره) رو به افول می نهد و می میرد. سرمایه فرهنگی بدین گونه موفق می شود شأن خصائل ذاتی را با فضیلت های اکتسابی در هم آمیزد و باز از آنجا که شرایط اجتماعی انتقال و استحصالش در مقایسه با شرایط سرمایه اقتصادی مستترترند، پیشاپیش آماده است تا هم چون سرمایه نمادین عمل کند، یعنی سرمایه محاسبه نشود بلکه به عنوان صلاحیتی مشروع و در مقام نوعی اقتدار که تأثیری به صورت نبود شناخت اعمال می کند، شناخته شود بعبارت رساتر آنکه این سرمایه شکل خصائل دیرپای فکری و جسمی است (شارع پور و خوش فر، ۱۳۸۱: ۱۳۷؛ بوردیو، ۱۳۸۹: ۱۹۹). به عبارت دیگر این سرمایه بیانگر چیزهایی است که افراد می دانند و می توانند انجام دهند یا توانایی های بالقوهایی است که به تدریج بخشی از وجود فرد شده و در او تثبیت شده اند (نوغانی، ۱۳۸۹: ۸۷).

ب) سرمایه فرهنگی عینیت یافته^۹: این سرمایه یکی از بدیهی ترین و آشکارترین نوع سرمایه فرهنگی است که افراد جامعه می توانند از آن بهره مند گردند. زیرا در اشیاء مادی به ویژه کالاهای فرهنگی (تصاویر، کتب، لغت نامه ها، ادوات، ماشین آلات، بناهای تاریخی و غیره) عینیت پیدا می کند و در حالت مادیت خود، قابل انتقال (به صورت خرید و فروش، واگذاری و وراثت) است. برای مثال، مجموعه ای از تابلوهای نقاشی را می توان درست همانند سرمایه اقتصادی منتقل کرد. اما آنچه در این میان قابل انتقال

^۸ Embodied Cultural Capital

^۹ Objective Cultural Capital

است مالکیت قانونی و حقوقی آن است نه مالکیت ابزار مصرف آن نقاشی یا استفاده از آن کالا (بورديو، ۱۳۸۹: ۲۰۱؛ نیازی و همکاران، ۱۳۸۶: ۸۱؛ ربانی و دیگران، ۱۳۸۷: ۵۳).

سرمایه فرهنگی درحالت عینیت یافتگی خود با همه نمودهای جهان مستقل و منسجمی ظاهر می‌شود که محصول کنش تاریخی است اما قوانین خاص خود را دارد که از امیال و اراده‌های فردی به طور استعلایی فرا می‌گذرد و همان‌طور که مثال زبان به خوبی نشان می‌دهد، به آن‌چه هر عامل یا مجمعی از عاملان قادرند تصرف کنند، تقلیل‌ناپذیر می‌ماند. با این حال نباید فراموش کرد که این سرمایه به طور نمادین و از لحاظ مادی فعال، (فقط) به صورت سرمایه مؤثر وجود دارد. به بیان دیگر تا جایی که سخن از تصرف آن به صورت عوامل است، هم‌چون یک سلاح در میدان مبارزه تولید فرهنگی (عرصه‌های هنری، علمی و غیره) به کار گرفته می‌شود و روی آن سرمایه‌گذاری انجام می‌گیرد و فراتر از آن‌ها در عرصه طبقات اجتماعی یعنی عرصه مبارزه‌ای که در آن‌ها عوامل نیروی خود را به کار می‌برند و منافع متناسب با سهم خود از سرمایه عینیت یافته کسب می‌کنند و خلاصه به قدر اقتضای سرمایه متجسدشان توفیق می‌یابند، می‌توان موجودیتش را محرز شمرد (بورديو، ۱۳۸۹: ۲۰۲).

ج) سرمایه فرهنگی نهادینه شده^{۱۰}: عینیت‌یابی سرمایه فرهنگی به شکل مدارک و مدارج آموزشی یک راه خنثی کردن خواصی است که ناشی از آن است که این سرمایه متجسد با جسم فرد حد و مرز یکسان دارد. این عینیت‌یابی چیزی است که موجب تفاوت میان سرمایه خود آموخته از یک سو و سرمایه فرهنگی مستظهر به مدارج آموزشی و امتیازات ضمانت شده و از نظر رسمی مستقل از شخص حامل، از سوی دیگر است. این حالت نوعی رسمیت بخشیدن نهادی به سرمایه فرهنگی است. مدارک تحصیلی و آکادمیک نمونه‌ای از این حالت است. احراز مدارک تحصیلی یا اعطای تمایز نهادی به سرمایه فرهنگی که در تملک یک فرد خاص قرار می‌گیرد، این امکان را به وجود می‌آورد که صاحبان این صلاحیت‌ها با هم مقایسه و حتی (با نشان دادن یکی به جای دیگری) مبادله شوند. به علاوه این امکان به وجود می‌آید تا نرخ‌های تبدیل بین سرمایه فرهنگی و سرمایه اقتصادی را با تضمین ارزش پولی فلان سرمایه آکادمیک برقرار سازیم. این فرایند تبدیل سرمایه اقتصادی به سرمایه فرهنگی، بهای فلان صلاحیت خاص را نسبت به سایر صلاحیت‌ها و به همین قیاس ارزش پولی را که با آن می‌توان در بازار کار مبادله اش کرد، تعیین می‌کند از آن‌جا که سودهای مادی و نمادینی که مدارج تحصیلی تضمین می‌کند نیز به کمیابی آن بستگی دارد، سرمایه‌گذاری‌های انجام گرفته (بر حسب زمان و تلاش) ممکن است کمتر از آن‌چه قبلاً پیش‌بینی شده است، سودآور از کار در آید (بورديو، ۱۳۸۹: ۱۹۷-۱۹۶).

^{۱۰} Institutionalized Cultural Capital

با در نظر گرفتن مفهوم امنیت به عنوان واژه ای «لغزنده و بی ثبات» (کیوان حسینی، ۱۳۷۹: ۸۵-۸۴) می توان گفت احساس امنیت عبارت است از: ذهنیت اجتماعی فرد نسبت به نبود دغدغه قابل توجه در برآوردن نیازها در محلی که وی در آن زندگی می کند. در واقع، زمانی مردم در انجام امور معیشتی خود نگران تهدیدهای آسیب زنده ای هستند که ممکن است برآورده شدن حوائج آنها تهدید شود و احساس ناامنی کنند؛ خواه این نگرانی واقعی و عینی باشد و یا صرفاً توهم و مبتنی بر خیال. باین وجود، زمانی که از امنیت سخن گفته می شود باید مشخص شود که منظور از امنیت در چه حیطه ای است؛ بدین معنا که امنیت در بعد اقتصادی، سیاسی، فرهنگی و اجتماعی قابل بررسی است. که در این رساله با توجه به موضوع انتخاب شده؛ بعد اجتماعی امنیت مدنظر است (انتظاری و دیگران، ۱۳۹۴: ۱۰).

۲-۴-۱ مفهوم امنیت اجتماعی

امنیت اجتماعی به قلمروهایی از حریم افراد مربوط می شود که در ارتباط با دیگر افراد جامعه، سازمان و دولتهاست و انسان ها در طول زندگی عادی و روزمره خود، نیازمند چنین ارتباطات و تعاملاتی هستند تا حیات آن ها تداوم یابد.

امنیت اجتماعی دارای دو بعد است که شامل: بعد عینی^{۱۱} و بعد ذهنی^{۱۲} می شود. بعد عینی یک امر محاسباتی بر مبنای ریاضی و احتمال و بعد ذهنی دربرگیرنده همان احساس امنیت اجتماعی است که از آن به عنوان پدیده روان شناختی - اجتماعی یاد می شود. (احمدی و اسمعیلی، ۱۳۸۹: ۱۷۰).

۲-۴-۲ ابعاد امنیت اجتماعی

امنیت اجتماعی نیز براساس کاربردی که در جامعه برعهده دارد، دارای ابعاد متعددی است از جمله:

الف) امنیت جانی: امنیت جانی یعنی تضمین جسم و جان افراد در مقابل خطرات و آسیب هایی که مانع ادامه حیات آنان شود.

ب) امنیت مالی: عبارت است از تضمین دارایی های افراد از سرقت و دزدی و اطمینان خاطری که از تأمین نیازهای مادی و مالی، حاصل می شود. معرف های امنیت مالی عبارت است از: خالی گذاشتن منزل مسکونی به مدت چند روز، نداشتن دزدگیر و سایر اقدامات امنیتی، بیان کردن میزان ثروت و درآمد خود با دیگران، ترک و رها کردن اتومبیل در خیابان علی رغم اقدامات امنیتی.

^{۱۱} Objective
^{۱۲} Subjective

ج) امنیت شغلی: شامل شرایطی است که افراد نگران از دست دادن شغل خود نیستند، هم چنین چشم انداز شغلی آنان در روند پیشرفت و ترقی قرار داشته باشد. معرف های آن عبارتند از: نداشتن هراس از دست دادن شغل، اطمینان از ارتقاء در شغل و موقعیت کاری بهتر، نداشتن نگرانی از رقابت های ناسالم شغلی و اطمینان از ثبات شغلی.

د) امنیت اخلاقی: عبارت است از تضمین اصول و الگوهای اخلاقی در روابط و مناسبات افراد. معرف های امنیت اخلاقی شامل: سپردن سرمایه به فرد دیگری جهت سرمایه گذاری، کمک به سرنشینانی که در شب، در خیابان خراب شده یا صدمه دیده است، برقراری ارتباط دوستی با افراد غریبه، دعوت افراد غریبه به منزل و انجام معاملات مهم به تنهایی.

ه) امنیت عاطفی: امنیت عاطفی؛ احساس امنیت و آسودگی نسبت به آسیب پذیر بودن در بافت یک رابطه معین می باشد یعنی اطمینان از آن که دیگران ما را دوست دارند و بود و نبودمان برایشان اهمیت دارد، دردها و مصائب ما آنان را دچار اندوه و غم می کند و مسائلی از این قبیل که در جهان احساس و عاطفه قرار می گیرند.

و) امنیت خانواده: به تفکرات و اقداماتی که اعضای یک خانواده در جهت حفظ آرامش روحی و سلامت جسمی خود در برابر مهاجمین اعم از مخاطراتی که به سبب حیوانات و یا توسط انسانها انجام می شود گفته می شود (نویدنیانیا، ۱۳۸۴: ۳۷-۳۴).

بنابراین و با توجه به این نوع رویکردهای غالب در بحث امنیت و امنیت اجتماعی، می توانیم به صراحت بگوییم: تحقق امنیت اجتماعی ضامن توجه به هر دو رویکرد امنیتی است و تأکید بر یک رویکرد و غفلت از دیگری موجب تزلزل در پایداری و قوام امنیت اجتماعی می شود و استمرار امنیت اجتماعی در بستری پایدار و مداوم، نیاز به این دارد که توجه همه جانبه‌ای به خطرات زندگی داشت که با جمع زدن رویکردهای امنیت، در اختیار قرار دادن ابزارهای معرفتی و اطلاعاتی از سوی کلیه نهادها به شهروندان، ارتقاء دادن سازوکارهای درونی کردن و جامعه پذیری به عنوان مکانیسم های اصلی تحقق امنیت اجتماعی در بعد ایجابی؛ امنیت اجتماعی بیشتر بسترسازی خواهد شد.

۳-۴-۲. مفهوم احساس امنیت اجتماعی

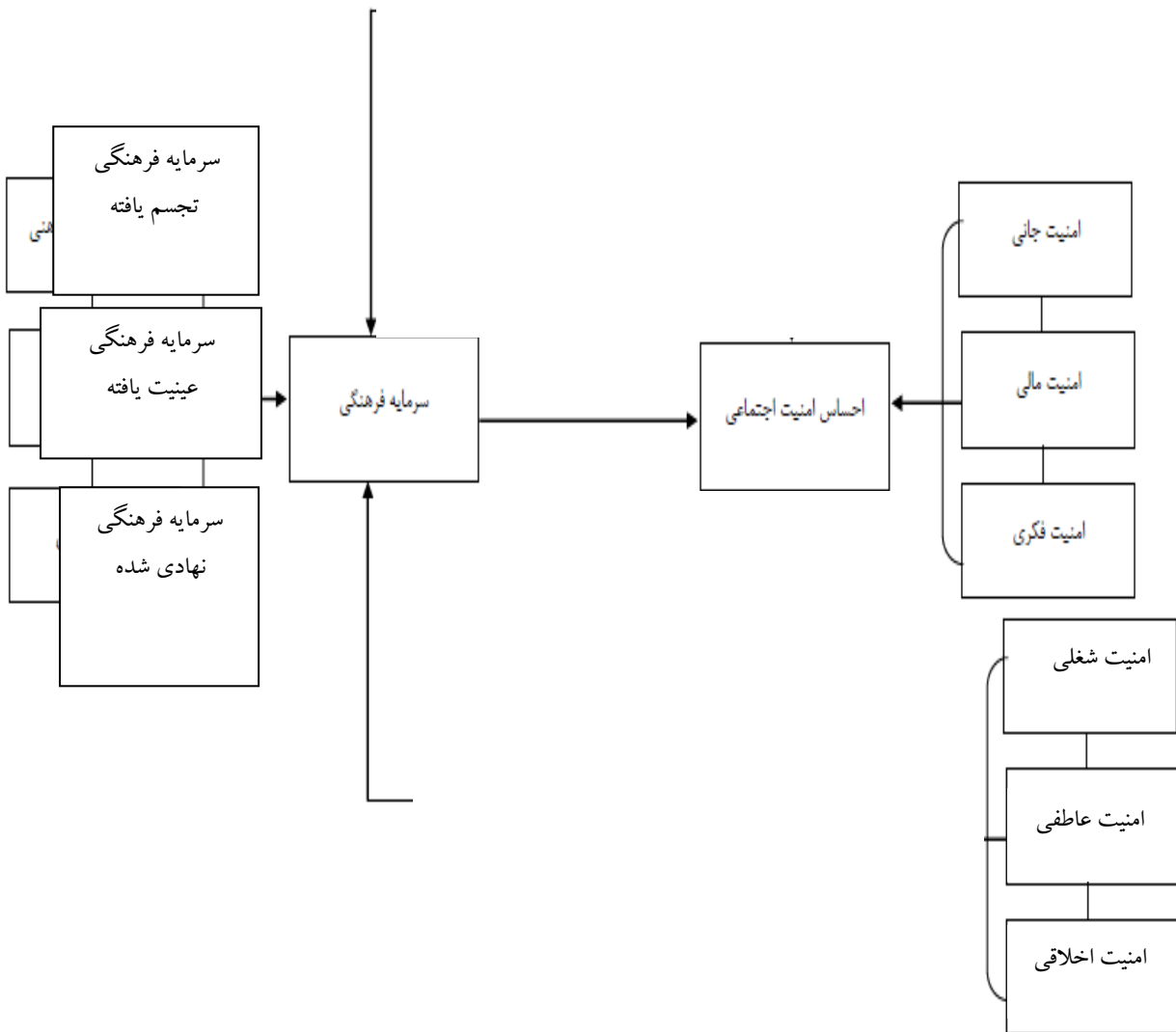
تأملی در تاریخ بشری حاکی از آن است که انسانها برای تأمین نیازهای زیستی خود، وارد مناسبات گوناگون شده، تشکیل جامعه دادند. به موازات گسترش اجتماعات و پیچیده تر شدن روابط و تعاملات اجتماعی، موجود بشری وارد روابط گوناگونی شد که این روابط، عرصه های زندگی را تحت عناوین اجتماعی، اقتصادی، سیاسی، فرهنگی و... از هم متمایز کردند و امنیت او را تحت الشعاع قرار دادند. این رویداد پس از جنگ جهانی دوم به وقوع پیوست. به واسطه تغییر و تحولاتی پس از جنگ جهانی دوم در جوامع، مشخص شد بعد ذهنی امنیت (احساس امنیت)، اهمیت

انکارنشدنی یافته است، زیرا این احساس ناشی از تجربه های عینی و اکتسابی افراد از شرایط و اوضاع پیرامونی است و فقط به شاخص های امنیت تقلیل ناشدنی است (بیات، ۱۳۸۸: ۳۲) پس بشر که برای تأمین امنیت و فرار از ناامنی، جامعه را تشکیل داده بود، به زودی دریافت که این بار امنیت او نه تنها از سوی طبیعت و عوامل طبیعی، بلکه از سوی انسان ها و عوامل گوناگون اجتماعی، اقتصادی و سیاسی نیز تهدید می شود؛ بدین ترتیب، دغدغه همیشگی او برای تأمین امنیت در مقوله ای جدید، با عنوان احساس امنیت اجتماعی ظهور کرد .

احساس امنیت اجتماعی به معنای فقدان هراس از تهدیدشدن یا به مخاطره افتادن ویژگی های اساسی و ارزش های انسانی و نبود ترس از تهدید حقوق و آزادی های مشروع، تعریف شده است (نبوی و همکاران، ۱۳۸۹: ۱۷). این مفهوم در سطح فردی و در حوزه روان شناسی و نیز در سطح جمعی و در حوزه جامعه شناسی قرار دارد و ناشی از تجربه های مستقیم و غیرمستقیم، عینی و اکتسابی افراد از شرایط و اوضاع محیط پیرامونی است که از یک سو، حالتی روانی است و جنبه ذهنی دارد و از سوی دیگر، برآیند و تولید اجتماعی است (نهادهای اجتماعی در شکل گیری آن دارند). از این رو نظریات اجتماعی در تبیین این موضوع به جایگاه فرد و ادراک، تعبیر و تفسیر او از وضعیت اجتماعی توجه خاصی نموده و زمینه را در قضاوت های افراد جست و جو می کند (بیات، ۱۳۸۸: ۴۳).

در تعریف دیگر احساس امنیت اجتماعی عبارت است از نوعی ذهنیت و جهت گیری روانی مثبت (رضایت بخش، قانع کننده و آرام بخش) شهروندان، نسبت به عدم تأثیرگذاری حضور و بروز رویدادها و وقایع ضدامنیتی (تهدیدها) در شرایط فعلی و آتی (پورمؤذن، ۱۳۸۹: ۱۰۹). احساس امنیت اجتماعی را حالت فراغت همگانی از ترس و اضطراب، مصونیت جان، مال، آبرو، ناموس و شغل شهروندان از هرگونه تهدید و تعرض نیز تعریف کرده اند (گروسی و همکاران، ۱۳۸۶: ۳۰). به دیگر سخن، احساس امنیت اجتماعی پدیده روان شناختی - اجتماعی است که ابعادی گوناگون دارد. این احساس ناشی از تجربه های مستقیم و غیرمستقیم افراد از شرایط و اوضاع محیط پیرامونی است و افراد مختلف به صورت های گوناگون آن را تجربه می کنند (تاجران، ۱۳۸۸: ۵۶۴). بدین ترتیب هدف از پژوهش حاضر، بررسی رابطه سرمایه فرهنگی با احساس امنیت اجتماعی در شرق استان گلستان می باشد. برای نیل به این هدف، در شکل زیر، مدل مفهومی پژوهش ارائه شده و بر اساس آن فرضیه های پژوهش مطرح شده اند.

شکل (۱-۲) مدل مفهومی پژوهش

۳. توصیف اعضای نمونه بر اساس سرمایه فرهنگی

جدول (توزیع فراوانی و درصدی اعضای نمونه مورد بررسی بر اساس سرمایه فرهنگی

سرمایه فرهنگی	توزیع فراوانی	توزیع نسبی
پایین	۳۵۵	۸۹٪

متوسط	۴۵	۱۱٪
بالا	۰	۰٪
مجموع	۴۰۰	۱۰۰٪

طبق جدول شماره (۱-۳) توصیف سرمایه فرهنگی ۸۹ درصد پایین، ۱۱ درصد متوسط و بالا صفر را نشان می‌دهد طبق جدول بیشترین فراوانی مربوط به پایین و کمترین متوسط می‌باشد.

۳-۱. توصیف اعضای نمونه بر اساس سرمایه فردی

جدول (۲-۳) توزیع فراوانی و درصدی اعضای نمونه مورد بررسی بر اساس سرمایه فردی

سرمایه فردی	توزیع فراوانی	توزیع نسبی
پایین	۲۳۴	۵۹٪
متوسط	۱۵۲	۳۸٪
بالا	۹	۲٪
مجموع	۳۹۵	۹۹٪
بدون پاسخ	۵	۱٪
مجموع	۴۰۰	۱۰۰٪

طبق جدول شماره (۲-۳) توصیف سرمایه فردی ۵۹ درصد پایین، ۳۸ درصد متوسط، ۲ درصد بالا و ۱ درصد هم بدون پاسخ را نشان می‌دهد طبق جدول بیشترین فراوانی مربوط به پایین و کمترین ۲ درصد می‌باشد.

۳-۲. توصیف اعضای نمونه بر اساس سرمایه عینی

جدول (۳-۳) توزیع فراوانی و درصدی اعضای نمونه مورد بررسی بر اساس سرمایه عینی

سرمایه عینی	توزیع فراوانی	توزیع نسبی
پایین	۳۰۹	۷۷٪

متوسط	۵۶	۱۴٪
بالا	۷	۲٪
مجموع	۳۷۲	۹۳٪
بدون پاسخ	۲۸	۷٪
مجموع	۴۰۰	۱۰۰٪

طبق جدول شماره (۳-۳) توصیف سرمایه عینی ۷۷ درصد پایین، ۱۴ درصد متوسط، ۲ درصد بالا را و ۷ درصد بدون پاسخ را نشان می‌دهد طبق جدول بیشترین فراوانی مربوط به پایین و کمترین مربوط به بالا می‌باشد.

۳-۳. توصیف اعضای نمونه بر اساس سرمایه نهادی

جدول (۴-۳) توزیع فراوانی و درصدی اعضای نمونه مورد بررسی بر اساس سرمایه نهادی

سرمایه نهادی	توزیع فراوانی	توزیع نسبی
پایین	۳۷۶	۹۴٪
متوسط	۱۸	۵٪
بالا	۰	۰
مجموع	۳۹۴	۹۹٪
بدون پاسخ	۶	۱٪
مجموع	۴۰۰	۱۰۰٪

طبق جدول شماره (۴-۳) توصیف سرمایه نهادی ۹۴ درصد پایین، ۵ درصد متوسط، صفر درصد بالا، و ۱ درصد بدون پاسخ را نشان می‌دهد طبق جدول بیشترین فراوانی مربوط به پایین و کمترین مربوط به بالا می‌باشد.

۳-۴. توصیف اعضای نمونه بر اساس احساس امنیت اجتماعی

جدول (۵-۳) توزیع فراوانی و درصدی اعضای نمونه مورد بررسی بر اساس احساس امنیت اجتماعی

احساس امنیت اجتماعی	توزیع فراوانی	توزیع نسبی
پایین	۱۷	۴٪
متوسط	۳۴۹	۸۷٪

۸٪	۳۳	بالا
۱۰۰٪	۳۹۹	مجموع
۰٪/۳	۱	بدون پاسخ
۱۰۰٪	۴۰۰	مجموع

طبق جدول شماره (۳-۵) توصیف احساس امنیت اجتماعی ۴ درصد پایین، ۸۷ درصد متوسط، ۸ درصد بالا و ۰/۳٪ بدون پاسخ را نشان می دهد طبق جدول بیشترین فراوانی مربوط به متوسط و کمترین مربوط به پایین می باشد.

۳-۵. توصیف اعضای نمونه بر اساس احساس امنیت اجتماعی مولفه جانی

جدول (۳-۵) توزیع فراوانی و درصدی اعضای نمونه مورد بررسی بر اساس احساس امنیت اجتماعی مولفه

جانی

توزیع نسبی	توزیع فراوانی	مولفه جانی
۱۲٪	۴۹	پایین
۸۲٪	۳۲۸	متوسط
۶٪	۲۳	بالا
۱۰۰٪	۴۰۰	مجموع

طبق جدول شماره (۳-۵) توصیف احساس امنیت اجتماعی مولفه جانی ۱۲ درصد پایین، ۸۲ درصد متوسط، ۶ درصد بالا را نشان می دهد طبق جدول بیشترین فراوانی مربوط به متوسط و کمترین مربوط به بالا می باشد.

۳-۶. توصیف اعضای نمونه بر اساس احساس امنیت اجتماعی مولفه مالی

جدول (۳-۶) توزیع فراوانی و درصدی اعضای نمونه مورد بررسی بر اساس احساس امنیت اجتماعی مولفه مالی

توزیع نسبی	توزیع فراوانی	مولفه مالی
۴۵٪	۱۸۰	پایین
۵۳٪	۲۱۲	متوسط
۱٪	۴	بالا
۹۹٪	۳۹۶	مجموع
۱٪	۴	بدون پاسخ
۱۰۰٪	۴۰۰	مجموع

طبق جدول شماره (۳-۶) توصیف احساس امنیت اجتماعی مولفه مالی ۴۵ درصد پایین، ۵۳ درصد متوسط، ۱ درصد بالا و ۱ درصد بدون پاسخ را نشان می‌دهد طبق جدول بیشترین فراوانی مربوط به متوسط و کمترین مربوط به بالا می‌باشد.

۳-۷. توصیف اعضای نمونه بر اساس احساس امنیت اجتماعی مولفه فکری

جدول (۳-۷) توزیع فراوانی و درصدی اعضای نمونه مورد بررسی بر اساس احساس امنیت اجتماعی مولفه فکری

توزیع نسبی	توزیع فراوانی	مولفه فکری
۷٪	۲۸	پایین
۷۸٪	۳۱۲	متوسط
۱۵٪	۵۹	بالا
۱۰۰٪	۳۹۹	مجموع
۰٪/۳	۱	بدون پاسخ
۱۰۰٪	۴۰۰	مجموع

طبق جدول شماره (۳-۷) توصیف احساس امنیت اجتماعی مولفه فکری ۷ درصد پایین، ۷۸ درصد متوسط و ۱۵

درصد بالا را نشان می‌دهد طبق جدول بیشترین فراوانی مربوط به متوسط و کمترین مربوط به پایین می‌باشد.

۳-۸. توصیف اعضای نمونه بر اساس احساس امنیت اجتماعی مولفه شغلی

جدول (۳-۸) توزیع فراوانی و درصدی اعضای نمونه مورد بررسی بر اساس احساس امنیت اجتماعی مولفه شغلی

مولفه شغلی	توزیع فراوانی	توزیع نسبی
پایین	۳۰	۷٪
متوسط	۲۶۷	۶۷٪
بالا	۱۰۲	۲۶٪
مجموع	۳۹۹	۹۹٪/۸
بدون پاسخ	۱	۰٪/۳
مجموع	۴۰۰	۱۰۰٪

جدول شماره (۳-۸) توصیف احساس امنیت اجتماعی مولفه شغلی ۷ درصد پایین، ۶۷ درصد متوسط، ۲۶ درصد بالا و ۰/۳٪ بدون پاسخ را نشان می‌دهد طبق جدول بیشترین فراوانی مربوط به متوسط و کمترین مربوط به پایین می‌باشد.

۳-۹. توصیف اعضای نمونه بر اساس احساس امنیت اجتماعی مولفه عاطفی

جدول (۳-۹) توزیع فراوانی و درصدی اعضای نمونه مورد بررسی بر اساس احساس امنیت اجتماعی مولفه عاطفی

مولفه عاطفی	توزیع فراوانی	توزیع نسبی
پایین	۳۰	۷٪
متوسط	۲۶۷	۶۷٪

۲۶٪	۱۰۲	بالا
۹۹٪/۱۸	۳۹۹	مجموع
۰٪/۳	۱	بدون پاسخ
۱۰۰٪	۴۰۰	مجموع

طبق جدول شماره (۳-۱۰) توصیف احساس امنیت اجتماعی مولفه عاطفی ۷ درصد پایین، ۶۷ درصد متوسط و ۲۶ درصد بالا و ۰/۳ درصد هم بدون پاسخ را نشان می دهد طبق جدول بیشترین فراوانی مربوط به متوسط و کمترین مربوط به پایین می باشد.

۱۱-۳. توصیف اعضای نمونه بر اساس احساس امنیت اجتماعی مولفه اخلاقی

جدول (۳-۱۱) توزیع فراوانی و درصدی اعضای نمونه مورد بررسی بر اساس احساس امنیت اجتماعی مولفه اخلاقی

توزیع نسبی	توزیع فراوانی	مولفه اخلاقی
۱۷٪	۶۹	پایین
۶۹٪	۲۷۵	متوسط
۱۳٪	۵۴	بالا
۹۹٪/۵	۳۹۸	مجموع
۰٪/۵	۲	بدون پاسخ
۱۰۰٪	۴۰۰	مجموع

طبق جدول شماره (۳-۱۱) توصیف احساس امنیت اجتماعی مولفه اخلاقی ۱۷ درصد پایین، ۶۹ درصد متوسط و ۱۳ درصد بالا و ۰/۵ درصد بدون پاسخ را نشان می دهد طبق جدول بیشترین فراوانی مربوط به متوسط و کمترین مربوط به بالا می باشد.

۴. آزمون مدل ساختاری پژوهش

به منظور سنجش روایی روش های گوناگونی وجود دارد که در این پژوهش با توجه به اینکه متغیرهای پژوهش از چند بُعد (مولفه) تشکیل شده اند، از آزمون تحلیل عاملی تاییدی بهره گرفته شده است. در انجام تحلیل عاملی باید از این مسأله اطمینان حاصل شود که آیا می توان داده های موجود را برای تحلیل مورد استفاده قرارداد یا نه. به عبارت دیگر؛ آیا داده های مورد نظر برای تحلیل عاملی مناسب هستند یا خیر؟ بدین منظور از شاخص KMO و آزمون بارتلت

استفاده گردیده است. بر اساس این دو آزمون، داده‌ها زمانی برای تحلیل عاملی مناسب هستند که شاخص KMO بیشتر از (۰/۶) و نزدیک به یک و sig آزمون بارتلت کمتر از (۰/۰۵) باشد. خروجی این آزمون‌ها برای پرسشنامه در جدول زیر ارائه گردیده است.

جدول (۱-۴) آزمون KMO و بارتلت برای سؤالات پرسشنامه

آزمون KMO	
۰/۸۴۴	
۱۸۲۰۰/۹۵۹	χ^2
۱۲۷۵	آزمون بارتلت درجه آزادی
۰/۰۰۰۰	Sig

برای بررسی مناسب بودن تعداد داده‌های موجود در تحلیل از شاخص‌های KMO و آزمون بارتلت استفاده می‌شود. KMO برای مشخص کردن کفایت نمونه‌ها به کار می‌رود که چنانچه بیش از ۰/۶ باشد مناسب و اگر کمتر از ۰/۶ باشد، مناسب نیست. شاخص KMO در پژوهش حاضر برابر با ۰/۸۴۴ و بالاتر از مقدار ۰/۶ است که رقم قابل قبولی است و حاکی از آن است که نمونه انتخابی برای اجرای تحلیل عاملی کافی می‌باشد. بارتلت بررسی می‌کند که ماتریس همبستگی، ماتریسی واحد می‌باشد یا خیر؟ اگر ماتریس برابر یک شود ارتباط معنی‌دار بین متغیرها وجود ندارد یعنی نمی‌توان عامل‌های جدید را بر اساس همبستگی متغیرها شناسایی کرد. شاخص بارتلت، در بررسی کفایت ماتریس در سطح $P \leq 0/00$ معنادار می‌باشد. به این معنا که ماتریس به دست آمده کفایت لازم را دارد و داده‌های این پژوهش توانایی عاملی شدن را دارند.

۲-۴. نتایج تحلیل عاملی تائیدی پرسشنامه

تحلیل عاملی تائیدی سؤالات پرسشنامه تحقیق در جدول شماره ۲۰-۴ ارائه شده است. به منظور ارزیابی مدل، در این پژوهش از بارهای عاملی، بررسی پایایی ترکیبی و جذر میانگین واریانس استخراج شده، بررسی جذر میانگین واریانس استخراج شده سازه‌ها با همبستگی سازه‌ها استفاده شده است. به منظور دستیابی به اعتبار همگرا و میزان همبستگی، آزمون‌های پایایی مرکب و جذر میانگین واریانس ارزیابی شد.

جدول ۲-۴. مقادیر بارعاملی، آماره معناداری، آلفای کرونباخ، پایایی ترکیبی و AVE برای پرسشنامه تحقیق

آلفای کرونباخ	پایایی ترکیبی	(AVE)	بارعاملی	آیتم	سازه
۰/۹۰۹	۰/۹۳۲	۰/۷۳۳	۰/۹۱۵	X _{۱۱}	مولفه سرمایه فرهنگی تجسم یافته، فردی
			۰/۸۴۹	X _{۱۲}	
			۰/۷۹۵	X _{۱۳}	
			۰/۸۸۳	X _{۱۴}	
			۰/۸۴۴	X _{۱۵}	
۰/۸۸۹	۰/۹۱۶	۰/۶۴۵	۰/۷۷۹	X _{۲۱}	مولفه سرمایه فرهنگی عینیت یافته
			۰/۷۴۳	X _{۲۲}	
			۰/۸۷۶	X _{۲۳}	
			۰/۸۰۸	X _{۲۴}	
			۰/۷۵۶	X _{۲۵}	
			۰/۸۵۹	X _{۲۶}	
۰/۸۴۷	۰/۸۵۷	۰/۷۵۹	۰/۸۴۲	X _{۳۱}	مولفه سرمایه فرهنگی نهادی شده
			۰/۸۸۵	X _{۳۲}	
			۰/۹۸۴	X _{۳۳}	
			۰/۸۳۹	X _{۳۴}	
			۰/۸۸۵	X _{۳۵}	
			۰/۹۴۶	X _{۳۶}	
			۰/۷۹۲	X _{۳۷}	
۰/۸۸۲	۰/۹۱۳	۰/۶۷۷	۰/۸۱۵	Y _{۱۱}	مولفه جانی
			۰/۸۴۶	Y _{۱۲}	
			۰/۸۴۷	Y _{۱۳}	
			۰/۷۰۰	Y _{۱۴}	
			۰/۸۲۳	Y _{۱۵}	
۰/۸۴۲	۰/۸۸۶	۰/۶۰۹	۰/۷۹۸	Y _{۲۱}	مؤلفه مالی
			۰/۷۵۰	Y _{۲۲}	
			۰/۸۷۰	Y _{۲۳}	
			۰/۷۶۱	Y _{۲۴}	
			۰/۷۱۴	Y _{۲۵}	

۰/۸۸۵	۰/۹۱۶	۰/۶۸۸	۰/۷۱۲	Y _{۳۱}	مولفه فکری
			۰/۸۹۹	Y _{۳۲}	
			۰/۸۸۴	Y _{۳۳}	
			۰/۷۹۴	Y _{۳۴}	
			۰/۸۶۴	Y _{۳۵}	
۰/۸۴۲	۰/۸۸۸	۰/۶۱۶	۰/۸۴۳	Y _{۴۱}	مولفه شغلی
			۰/۸۶۷	Y _{۴۲}	
			۰/۸۰۰	Y _{۴۳}	
			۰/۶۷۷	Y _{۴۴}	
			۰/۷۲۲	Y _{۴۵}	
۰/۸۶۳	۰/۸۷۰	۰/۸۴۳	۰/۹۰۰	Y _{۵۱}	مولفه عاطفی
			۰/۸۹۳	Y _{۵۲}	
			۰/۹۳۵	Y _{۵۳}	
			۰/۹۳۷	Y _{۵۴}	
			۰/۹۱۴	Y _{۵۵}	
			۰/۹۲۱	Y _{۵۶}	
۰/۹۲۵	۰/۹۴۰	۰/۶۹۴	۰/۸۴۹	Y _{۶۱}	مولفه اخلاقی
			۰/۸۵۵	Y _{۶۲}	
			۰/۸۵۳	Y _{۶۳}	
			۰/۹۲۲	Y _{۶۴}	
			۰/۸۹۱	Y _{۶۵}	
			۰/۷۷۲	Y _{۶۶}	
			۰/۸۴۵	Y _{۶۷}	

همانطور که از داده های جدول مشخص است، بار عاملی هیچ سوالی کمتر از ۰/۴ و آماره معناداری هیچ سوالی کمتر

از ۱/۹۶ نباشد.

با توجه به داده های جدول، آلفای کرونباخ برای سازه ها بالای ۰/۷ است که اعتبار همگرایی بالایی را نشان می دهد و بیان می کند که سازه ها از اعتبار بالایی جهت برازش مدل برخوردارند. همچنین مقادیر پایایی ترکیبی برای سازه ها بالاتر از مقدار ۰/۷ گزارش شده که نشان می دهد که، سازه ها از پایایی ترکیبی مناسبی برخوردار هستند. برای بررسی روایی همگرا شاخص میانگین واریانس استخراج شده (AVE) محاسبه شده است. روایی همگرا زمانی وجود دارد که

پایایی ترکیبی از ۰/۷ و AVE از ۰/۵ بزرگتر باشند. همچنین پایایی ترکیبی باید از AVE بزرگتر باشد. در اینصورت شرط روایی همگرا وجود خواهد داشت.

با توجه به جدول هر ۳ شرط فوق برقرار بوده، بنابراین پرسشنامه از روایی همگرا برخوردار است. چنانچه جذر میانگین واریانس استخراج شده ($\sqrt{AVE}$) برای یک متغیر بزرگتر از همبستگی آن متغیر با سایر متغیرها باشد، روایی تشخیصی برای آن متغیر وجود دارد. در جدول زیر اعداد روی قطر اصلی جذر میانگین واریانس استخراج شده می‌باشند.

جدول ۴-۳ AVE و همبستگی بین شاخص‌های پرسشنامه تحقیق

شاخص‌ها	فردی یا ذهنی	عینی	نهادی	جانی	مالی	فکری	شغلی	عاطفی	اخلاقی
فردی یا ذهنی	۰/۸۵۶								
عینی	۰/۰۶۸	۰/۸۰۳							
نهادی	۰/۰۸۱	۰/۱۰۷	۰/۸۷۱						
جانی	۰/۴۷۱	-۰/۰۰۴	۰/۱۰۷	۰/۸۲۳					
مالی	۰/۰۹۴	۰/۶۱۰	۰/۰۷۷	۰/۱۳۹	۰/۷۸۰				
فکری	۰/۲۰۶	۰/۱۱۰	۰/۳۷۱	۰/۴۱۷	۰/۲۳۷	۰/۸۲۹			
شغلی	۰/۲۴۶	۰/۱۶۶	۰/۲۴۲	۰/۳۰۷	۰/۲۳۷	۰/۵۹۳	۰/۷۸۵		
عاطفی	۰/۱۴۳	۰/۱۷۱	۰/۰۸۱	۰/۱۵۴	۰/۱۳۹	۰/۱۸۵	۰/۳۳۲	۰/۹۱۸	
اخلاقی	۰/۱۷۳	۰/۱۳۹	۰/۰۷۸	۰/۰۷۶	۰/۱۱۳	۰/۱۸۳	۰/۳۳۴	۰/۴۳۱	۰/۸۳۳

همانطور که از داده‌های جدول مشخص است، جذر میانگین واریانس استخراج شده برای هر متغیر بیشتر از همبستگی

آن متغیر با سایر متغیرها است. بنابراین روایی تشخیصی مولفه‌های پرسشنامه تحقیق مورد تایید است.

۵. آزمون فرضیات تحقیق:

۱-۵. آزمون همبستگی پیرسون:

با توجه به اینکه فرضیه‌ها از نوع رابطه‌ای می‌باشد. برای آزمون فرضیه‌ها از ضریب همبستگی پیرسون استفاده شده است. جهت بررسی میزان و شدت رابطه بین دو متغیر از روش آزمون همبستگی پیرسون استفاده می‌شود. که خروجی آن با استفاده از نرم افزار SPSS.۲۴ به شرح زیر است.

فرضیه اصلی: بین سرمایه فرهنگی و احساس امنیت اجتماعی در بین ساکنین شرق استان گلستان رابطه معناداری وجود دارد.

جدول (۱-۵) نتایج آزمون همبستگی پیرسون بین سرمایه فرهنگی و احساس امنیت اجتماعی			
متغیر	شاخص	احساس امنیت اجتماعی	سرمایه فرهنگی
احساس امنیت اجتماعی	ضریب همبستگی پیرسون	۱	۰/۴۷۷**
	سطح معنی داری	۰	۰/۰۰۰
	حجم نمونه	۴۰۰	۴۰۰
سطح معناداری ۰/۰۵			

مطابق جدول شماره (۱-۵) میزان همبستگی (رابطه) بین دو متغیر احساس امنیت اجتماعی و سرمایه فکری برابر $r=0/477$ شده است. سطح معنی داری $Sig=0/000$ و این مقدار کمتر از $(\alpha = 5\%)$ یعنی $(sig < \alpha)$ می توان دریافت که فرض H_0 رد شده و فرض H_1 مورد تأیید قرار گرفته است. که نشانگر اینست که شدت رابطه در حد متوسط است. یعنی می توان نتیجه گرفت که در سطح اطمینان ۹۵ درصد بین سرمایه فرهنگی و احساس امنیت اجتماعی در بین ساکنین شرق استان گلستان رابطه مثبت و معناداری وجود دارد.

۲-۵. آزمون رگرسیون چندگانه

اگر تأثیر همزمان متغیرهای مستقل بر متغیر وابسته بررسی شود. ممکن است نتایج متفاوتی حاصل شود. برای تأثیر این عوامل بطور همزمان از رگرسیون چندگانه استفاده شده است. و با توجه به تایید همبستگی بین متغیرهای مستقل و وابسته به بررسی رابطه کمی میان متغیرهای مستقل و وابسته پرداخته تا بصورت یک مدل ارائه گردد. همچنین اثرگذاری متغیرهای مستقل بر متغیر وابسته بوسیله روش رگرسیون چندمتغیره مورد بررسی قرار می گیرد قبل از تهیه مدل رگرسیونی فرضیاتی را بعنوان استفاده از رگرسیون خطی چندمتغیره باید ارائه دهیم در غیر این صورت مدل از اعتبار لازم برخوردار نخواهد بود که این موارد به شرح زیر است:

۳-۲-۵. ارائه مدل رگرسیون خطی چند متغیره

پس از بررسی جداول مربوط به ضریب همبستگی برای ارائه مدل یک مدل رگرسیون چندمتغیره $y = \beta_0 + \beta x$ از جدول (ضریب) Coefficients استفاده می کنیم که متغیرهای معرفی شده در این مدل رگرسیون این تحقیق بصورت زیر می باشد:

جدول شماره (۵-۲) نتایج تحلیل رگرسیون چند متغیره

آماره هم خطی		سطح معنی داری	آماره T	ضریب استاندارد	ضریب غیر استاندارد		مدل
VIF	تلورانس			ضریب به تا	انحراف خطا	ضریب B	
		۰/۰۰۰	۲۷/۰۹۹		۰/۰۴۸	۱/۲۹۹	(مقدار ثابت)
۱/۰۰۰	۱/۰۰۰	۰/۰۰۰	۱۰/۸۳۹	۰/۴۷۷	۰/۰۴۱	۰/۴۴۸	سرمایه فرهنگی

متغیر وابسته: احساس امنیت اجتماعی

مطابق نتایج تحلیل رگرسیون جدول شماره (۵-۲) با توجه به سطح معنی داری $\text{Sig}=0/000$ محاسبه شده در سطح اطمینان ۹۵٪ ($\alpha = 5\%$) نتایج زیر بدست آمده است:

متغیر سرمایه فرهنگی برای پیش بینی در سطح اطمینان ۹۵٪ ($\alpha = 5\%$) معنادار می باشد. ($\text{Sig} < 0/05$)

جهت اثرات یک متغیر موجود در مدل رگرسیون بر متغیر وابسته از ستون ضرایب استفاده می شود. بنابراین در این تحقیق معادله رگرسیون بصورت زیر می باشد:

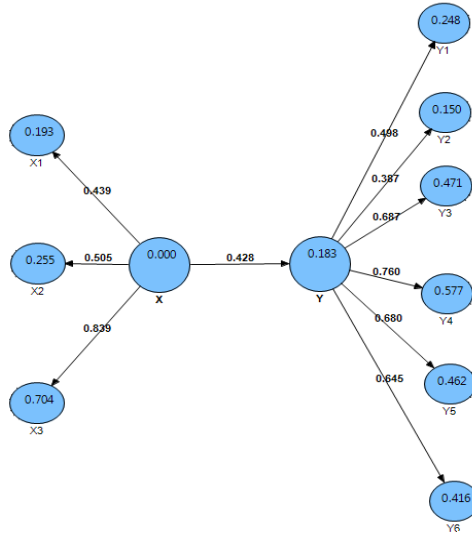
(سرمایه فرهنگی) $0.44 + 1.299 =$ احساس امنیت اجتماعی است. سطح معنی داری $\text{Sig}=0/000$ و این مقدار کمتر از

$\alpha = 5\%$ یعنی ($\text{sig} < \alpha$) می توان دریافت که فرض H_0 رد شده و فرض H_1 مورد تأیید قرار گرفته است. که نشانگر اینست که شدت رابطه در حد پایین است. یعنی می توان نتیجه گرفت که در سطح اطمینان ۹۵ درصد بین سرمایه فرهنگی احساس امنیت اجتماعی در بین ساکنین شرق استان گلستان رابطه مثبت و معناداری وجود دارد.

۶. اثبات فرضیه ها

فرضیه اصلی ۱: بین سرمایه فرهنگی و احساس امنیت اجتماعی در بین ساکنین شرق استان گلستان رابطه معناداری وجود دارد.

خروجی گرافیکی مدل پژوهش فرضیه اول به صورت زیر می باشد.

شکل (۲) ضرایب مسیر استاندارد مدل مفهومی پژوهش

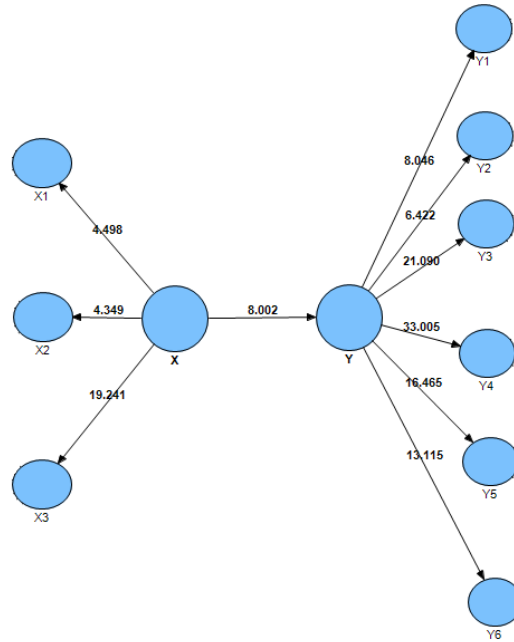
جدول شماره (۶-۱)

ردیف	نام متغیر	علامت اختصاری تعریف شده
۱	سرمایه فرهنگی	X
۲	فردی	X _۱
۳	عینی	X _۲
۴	نهادی	X _۳
۵	احساس امنیت اجتماعی	Y
۶	جانی	Y _۱
۷	مالی	Y _۲
۸	فکری	Y _۳
۹	شغلی	Y _۴
۱۰	عاطفی	Y _۵
۱۱	اخلاقی	Y _۶

نوشته بر

اعداد شده روی

مسیرها ضرایب مسیر را نمایش می‌دهد. برای آزمون معناداری ضرایب مسیر با استفاده از روش بوت استراپ^{۱۳} مقادیر آزمون تی-استیودنت محاسبه شده است. مقادیر آزمون تی-استیودنت اگر مقداری بزرگتر از ۱/۹۶ باشد، ضریب مسیر در سطح ۰/۰۵ معنادار است.

شکل (۳) نتایج آزمون تی- استیودنت برای بررسی معناداری ضرایب مسیر

جدول شماره (۲-۶) نتایج رابطه مستقیم و ضرایب معناداری فرضیات اصلی مدل پژوهش

معداری	علامت اختصاری	ضریب (β)	T- نتیجه آزمون	فرضیه	روابط علی بین متغیرهای پژوهش
تایید فرضیه اصلی	X --- Y	۰.۴۲۸	۸.۰۰۲	اصلی	سرمایه فرهنگی تجسم یافته ← احساس امنیت اجتماعی
اصلی					

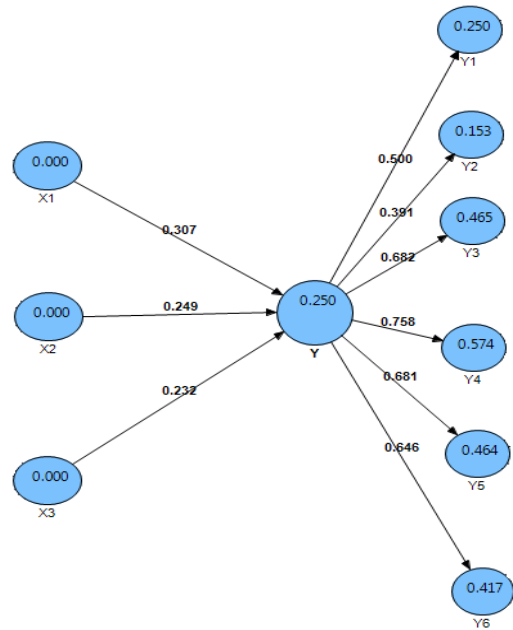
^{۱۳} Bootstrapping

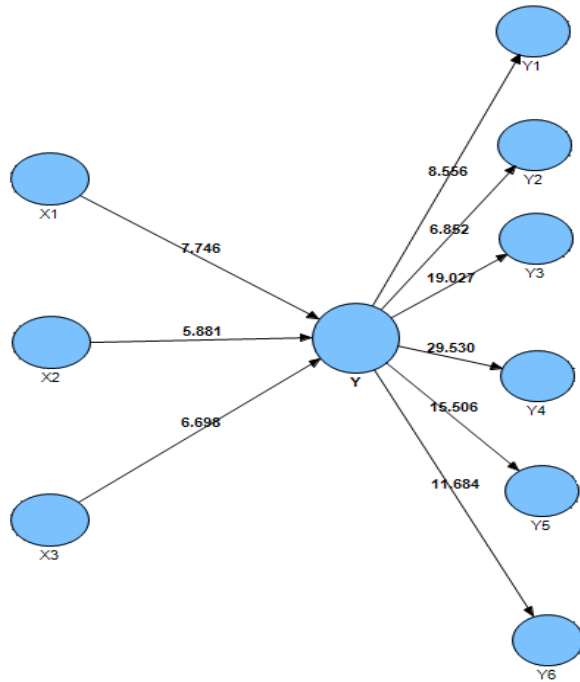
با توجه به شکل ۲ و ۳، می‌توان گفت ضریب استاندارد شده (ضریب بتا) بین دو متغیر (سرمایه فرهنگی و احساس امنیت اجتماعی) $\beta = ۰/۴۲۸$ می‌باشد. و ضریب معناداری (آماره تی) بین این دو متغیر نیز $t = ۸/۰۰۲$ بوده (بیشتر از قدر مطلق ۱.۹۶) که نشان می‌دهد معنادار است. و می‌توان نتیجه گرفت بین سرمایه فرهنگی و احساس امنیت اجتماعی در بین ساکنین شرق استان گلستان رابطه مثبت و معناداری وجود دارد و لذا این فرضیه اصلی ۱ تأیید خواهد شد.

فرضیه های فرعی :

فرضیه فرعی ۱: بین سرمایه فرهنگی تجسم یافته، فردی و احساس امنیت اجتماعی در بین ساکنین شرق استان گلستان رابطه معناداری وجود دارد.

شکل ۳. ضرایب مسیر استاندارد مدل مفهومی پژوهش

شکل ۴. نتایج آزمون تی- استیوونت برای بررسی معناداری ضرایب مسیر

جدول ۳-۶. نتایج رابطه مستقیم و ضرایب معناداری فرضیات فرعی اول مدل پژوهش

فرضیه فرعی	روابط علی بین متغیرهای پژوهش	علامت اختصاری	ضریب بتا (β)	T- نتیجه آزمون	معناداری
اول	سرمایه فردی ← احساس امنیت اجتماعی	X1 --- Y	۰.۳۰۷	۷.۷۴۶	تایید فرضیه فرعی اول

با توجه به شکل ۳ و ۴، می توان گفت ضریب استاندارد شده (ضریب بتا) بین دو متغیر (سرمایه فردی و احساس امنیت اجتماعی) $\beta = ۰/۳۰۷$ می باشد. و ضریب معناداری (آماره تی) بین این دو متغیر نیز $t = ۷/۷۴۶$ بوده (بیشتر از قدر مطلق ۱.۹۶) که نشان می دهد معنادار است. و می توان نتیجه گرفت بین سرمایه فردی و احساس امنیت اجتماعی در بین ساکنین شرق استان گلستان رابطه مثبت و معناداری وجود دارد و لذا این فرضیه فرعی اول تأیید خواهد شد.

فرضیه فرعی ۲: بین سرمایه فرهنگی عینیت یافته و احساس امنیت اجتماعی در بین ساکنین شرق استان گلستان رابطه معناداری وجود دارد.

جدول ۴-۶. نتایج رابطه مستقیم و ضرایب معناداری فرضیات فرعی دوم مدل پژوهش

فرضیه فرعی	روابط علی بین متغیرهای پژوهش	علامت اختصاری	ضریب (بتا) (β)	نتیجه آزمون معناداری
دوم	← سرمایه عینی	احساس امنیت	۰.۲۴۹	تایید فرضیه
فرعی دوم	اجتماعی	X ² --- Y	۵.۸۸۱	فرعی دوم

با توجه به شکل ۴-۳ و ۴-۴، می توان گفت ضریب استاندارد شده (ضریب بتا) بین دو متغیر (سرمایه عینی و احساس امنیت اجتماعی) $\beta = 0/249$ می باشد. و ضریب معناداری (آماره تی) بین این دو متغیر نیز $t = 5/881$ بوده (بیشتر از قدر مطلق ۱.۹۶) که نشان می دهد معنادار است. و می توان نتیجه گرفت بین سرمایه عینی و احساس امنیت اجتماعی در بین ساکنین شرق استان گلستان رابطه مثبت و معناداری وجود دارد و لذا این فرضیه فرعی دوم تأیید خواهد شد.

نتیجه گیری

فرضیه اصلی: بین سرمایه فرهنگی و احساس امنیت اجتماعی رابطه معنی داری وجود دارد.

با توجه به آماره ها در جدولی که تحت عنوان نتایج آزمون تی - استودنت برای بررسی معناداری ضرایب مسیر ضریب استاندارد شده بتا (β) بین دو متغیر سرمایه فرهنگی و احساس امنیت اجتماعی برابر $\beta = 0/428$ و ضریب معنی داری آماری $t - value$ بین دو متغیر ذکر شده برابر $T = 8/002$ بوده با سطح معنی داری ($sig = 0/000$) که بیشتر از قدر مطلق $T = 1/96$ می باشد. این دو آماره بیانگر این واقعیت است که بین سرمایه فرهنگی و احساس امنیت اجتماعی رابطه مثبت و معنی داری وجود دارد و از این رو و این فرضیه مورد تایید قرار گرفته است. این یافته همسو با نتایج مطالعه انجام شده توسط امینی و همکاران (۱۳۹۴) تحت عنوان بررسی راهبردهای بهبود احساس امنیت اجتماعی و فرهنگی در بین شهروندان شهر شیراز و هم چنین مطالعه میدانی انجام شده توسط حیدری (۱۳۹۶) با عنوان بررسی رابطه سرمایه فرهنگی و اجتماعی دارد که آنها نیز ضریب همبستگی معنی داری را بترتیب $0/548$ و $0/437$ بین سرمایه فرهنگی و امنیت اجتماعی نشان می دهند. سرمایه فرهنگی و عنوان یک مفهوم مهم در جامعه شناختی یعنی میزان شناخت و توانایی بهره مندی از کالاهای فرهنگی که در طی مراحل اجتماعی شدن در فرد متبلور می شود در واقع سرمایه فرهنگی فرهنگ فرهیختگان جامعه است در نهایت منجر به بازتولید فرهنگ طبقه مسلط می گردد طبقه مسلط

در هر جامعه در حقیقت سکان دار سیاسی، اقتصادی و اجتماعی جامعه بوده از اینرو و تمایلات آنهاست که ساختارهای سیاسی، اجتماعی و اقتصادی جامعه را تعیین می کند به عبارتی دیگر خود را حاکم نه تنها سرنوشت خود بلکه کل جامعه می دانند و همین امر است که زمینه ساز حس اعتماد به آینده و در نتیجه امنیت اجتماعی را در بین این گروه نخبه یا دارندگان سرمایه فرهنگی ایجاد می نماید حال با توجه به وجود رابطه مثبت و خطی سرمایه فرهنگی و احساس امنیت اجتماعی، می توان ادعا نمود که هر اندازه سرمایه فرهنگی یک جامعه افزایش یابد، احساس امنیت اجتماعی هم نیز در آن جامعه افزایش خواهد یافت.

امنیت دارای دو بعد عینی و ذهنی است بعد عینی آن دلالت بر تهدید علیه ارزشهای حاکم در یک جامعه بوده و بعد ذهنی آن همان احساس امنیت اجتماعی در قلمرو جان و مال و نبود دغدغه تامین نیازهای معقول حال و آینده است از آنجائیکه سرمایه فرهنگی که همان سرمایه فرهنگی فرهیختگان و طبقه مسلط تصمیم گیرنده اوست بنابراین خود را شکل دهنده و جهت دهنده امور می دانند نسبت به سایر طبقات اجتماعی که از سرمایه فرهنگی کمتری برخوردارند و در نتیجه از توان کمتری در جهت دهی به امور اقتصادی، اجتماعی و سیاسی داشته و از حس امنیت اجتماعی بیشتری برخوردارند، درست شبیه راننده ای که فرمان هدایت ماشینی در اختیار او بوده دغدغه و خطر کمتری را احساس می نماید در مقایسه با فرد یا افرادی که در داخل ماشینی بدون در اختیار داشتن فرمان هدایت هستند. (ریترز ۱۳۸۶: ۳۰-۷۲).

فرضیه فرعی ۱: بین سرمایه فرهنگی تجسم یافته و احساس امنیت اجتماعی در بین ساکنین شرق استان گلستان رابطه معناداری وجود دارد.

با توجه به آماره ها، ضریب همبستگی $\beta = 0/307$ و ضریب معنی داری آماره تی - استودنت بین این دو متغیر $T = 7/746$ بوده و بیشتر از قدر مطلق $t = 1/96$ می باشد لذا رابطه بین این دو متغیر معنی دار می باشد این با یافته های تحقیق انجام شده توسط عباس اسفجیر و رزاقی (۱۳۹۷) تحت عنوان « بررسی تاثیر سرمایه فرهنگی بر احساس امنیت شهروندان شهرستان های استان مازندران» همسو می باشد. بتای استاندارد حاصله در تحقیق فوق الذکر مساوی $0/25 = \beta$ و $t = 6/386$ وسط معنی داری $sig = 0/000$ می باشد.

تحلیل جامعه شناختی رابطه بین سرمایه تجسم یافته (فردی) و احساس امنیت اجتماعی این است که فرهنگ تجسم یافته کلی از ابعاد سه گانه تشکیل دهنده سرمایه فرهنگی محسوب می شود که دلالت بر مهارت های فردی نظیر توانایی و تبحر در هنرهای متبوع نظیر خطاطی، نقاشی، موسیقی و آشنایی با زبان های غیر بومی دارد بر اساس فرضیه فوق رابطه ای مثبت و خطی بین فرهنگ تجسم یافته و احساس امنیت اجتماعی وجود دارد بدیهی است اطلاع یابی و آشنایی با

وضعیت فعلی خود و جامعه از طریق بهره مندی و اختصاص وقت به منابع اطلاعاتی می تواند فرد را از تهدیدات و چالش های اقتصادی، اجتماعی، سیاسی آگاه ساخته و فرد خود را بهتر در مواجهه با این چالش ها پیش رو آماده سازی نماید که این امر خود موجب کاهش دغدغه او در مقایسه با سایرین که گاهی کمتر دارند خواهد شد فعالیت های هنری نظیر نقاشی، خطاطی، موسیقی و در مجموع مطالعه فرد را از تلاطمات روزمره جامعه تاحدی جدا کرده ذهن فرد را کمتر درگیر ناملايمات می کند از این رو افراد با سرمایه فرهنگی تحکیم یافته کمتر از احساس ناامنی در مقایسه با سایرین برخوردار خواهند شد.

فرضیه فرعی ۲: بین سرمایه فرهنگی عینی و احساس امنیت اجتماعی در بین ساکنین شرق استان گلستان رابطه معناداری وجود دارد.

با توجه به آمارها ضریب همبستگی استاندارد شده (بتا) بین دو متغیر (سرمایه عینی و احساس امنیت اجتماعی $= 0/249$ β می باشد و ضریب معناداری (آماره تی) بین این دو متغیر نیز $t=5/881$ بوده (بیشتر از قدرمطلق $1/96$) که نشان می دهد معنادار است و می توان نتیجه گرفت بین سرمایه عینی و احساس امنیت اجتماعی در بین ساکنین شرق استان گلستان رابطه مثبت و معناداری وجود دارد و لذا این فرضیه فرعی دوم مورد تایید قرار گرفته است این یافته همسو با نتایج مطالعه انجام شده توسط حیدری (۱۳۹۶) تحت عنوان بررسی رابطه سرمایه فرهنگی و امنیت اجتماعی می باشد. بتا استاندارد حاصله در تحقیق فوق الذکر $\beta = 0/405$ و $t=20/091$ و سطح معنی داری $sig=0/000$ می باشد.

تحلیل جامعه شناختی رابطه بین سرمایه فرهنگی عینی و احساس امنیت اجتماعی سرمایه فرهنگی عینیت یافته عمدتاً اشاره دارد به مالکیت کالاهای فرهنگی محصول پیشرفت تکنولوژی، علمی و هنری نظیر کتب، اسناد و اشیاء نفیس و با ارزش که افراد در طول زمان بنا به علایق و شناختی که ارزشمند بودن آنها را دارند اطلاق می شود افراد با این نوع سرمایه فرهنگی طبیعتاً فارغ از نیازهای روزمرگی زندگی نظیر تامین آب، برق و گاز، غذا، پوشاک و مسکن در مجموع آسوده از تلاطمات سیاسی، اجتماعی و اقتصادی بوده و عمدتاً وقت و کنکاش های ذهنی خود را معطوف به مطالعه و لذت از این آثار گرانبهای فرهنگی می کشد. مشکلات و دغدغه های انسانهای با سرمایه فرهنگی عینیت یافته بصورت کلی با مشکلات و چالش های افراد دیگر متفاوت است. این دسته از افراد با توجه به جایگاه بالای اقتصادی خود، مشکلات معیشتی که بسیاری از افراد طبقه متوسط و پایین با آن روبرو می شوند بوده و همواره بصورت یک تهدید رفاهی ذهنیت آنها را بر خود مشغول کرده رنج نمی برند. جابجایی های اجتماعی، سیاسی و اقتصادی آن چنان در حوزه فکری و علائق این افراد قرار نداشته و بنابراین تاثیر پذیری آنها از این گونه تلاطمات اندک خواهد بود و همین امر موجب می گردد که در مقایسه با دیگران از حس امنیت اجتماعی بیشتری برخوردار باشند.

فرضیه فرعی ۳: بین سرمایه نهادی و احساس امنیت اجتماعی در بین ساکنین شرق استان گلستان رابطه معناداری

وجود دارد.

با توجه به آماره ها ضریب استاندارد شده (بتا) بین دو متغیر (سرمایه نهادی و احساس امنیت اجتماعی) $\beta = 0/232$ می باشد ضریب معناداری (آماره تی) بین این دو متغیر نیز $t = 6/698$ بوده (بیشتر از قدر مطلق $1/96$) که نشان می دهد معنادار است و می توان نتیجه گرفت بین سرمایه نهادی و احساس امنیت اجتماعی در بین ساکنین شرق استان گلستان رابطه مثبت و معناداری وجود دارد و لذا این فرضیه فرعی سوم مورد تأثیر قرار گرفته است این نتیجه با یافته های تحقیق انجام شده توسط حیدری (۱۳۹۶) تحت عنوان « بررسی رابطه سرمایه فرهنگی و امنیت اجتماعی » همسو می باشد. بتای استاندارد حاصله در تحقیق فوق الذکر مساوی $\beta = 0/144$ و $t = 6/530$ و سطح معنی داری ($sig = 0/000$) می باشد.

تحلیل جامعه شناختی « رابطه سرمایه فرهنگی نهادی و احساس امنیت اجتماعی » سرمایه فرهنگی نهادینه شده عمدتاً متمرکز است بر مدارج علمی، علمی و فرهنگی کسب شده در طول حیات اجتماعی فرد که با تلاش هدفمند و مستمر محقق گردیده است و فرد را در مقایسه با سایر افراد در مرتبه شأن بالاتری قرار می دهد، بنابراین احساس امنیت اجتماعی که خود متشکل از امنیت جانی، مالی، فکری، شغلی، عاطفی و اخلاقی است با توجه به مرتبه علمی نوع شناخت حاصل از آن و جایگاه اقتصادی و اجتماعی در چنین افرادی آنها را کمتر آسیب پذیر می نماید از اینرو دغدغه این ها نسبت به امور و مشکلاتی که افراد عادی با آن مواجه هستند کمتر بوده و احساس امنیت اجتماعی آنها بیشتر از افرادی خواهد بود که فاقد چنین ویژگی های علمی و فرهنگی باشند بنابراین وجود رابطه مثبت و معناداری بین سرمایه فرهنگی نهادینه شده و احساس امنیت اجتماعی از توجیه نگاه جامعه شناختی برخوردار است.

۱. احمدی، یعقوب و اسمعیلی، عطا(۱۳۸۹)، «سنجش احساس امنیت زنان مبتنی بر عوامل چندبعدی و میان رشته ای در شهر مشهد»، فصلنامه جامعه شناسی کاربردی، سال بیست و یکم، شماره دوم، پیاپی (۳۸): ۱۹۰-۱۶۹.
۲. اسدی، عبدالله و همکاران(۱۳۹۴)، «بررسی ارتباط ابعاد مختلف نگرش مذهبی با سرمایه اجتماعی دانشجویان دانشگاه علوم پزشکی اردبیل»، مجله دانشگاه علوم پزشکی اردبیل، شماره ۱۵: ۴۵۱ - ۴۶۱ - ۱۲۷.
۳. امینی، محمدتقی؛ پیرعلی، علی رضا و سیادت، سعیده (۱۳۹۴)، «راهبردهای بهبود احساس امنیت اجتماعی (مورد مطالعه: شهروندان شهر شیراز)»، مطالعات جامعه‌شناختی شهری، شماره ۱۵: ۲۷-۶۲.
۴. انتظاری، علی؛ اسدپور، عهدیه؛ احمدی آهنگ، کاظم(۱۳۹۴)، «احساس امنیت اجتماعی و عوامل مؤثر بر آن با تأکید بر نقش پلیس (مورد مطالعه: شهر نور)»، فصلنامه انتظام اجتماعی، سال هفتم، شماره ۴: ۳۴-۷.
۵. بوردیو، پیر(۱۳۸۹)، شکل های سرمایه، در سرمایه اجتماعی: اعتماد، دموکراسی و توسعه، گردآوری کیان تاجبخش؛ ترجمه: افشین خاکباز و دیگران. تهران: نشر شیرازه.
۶. بیات، بهرام(۱۳۸۸)، جامعه شناسی احساس امنیت، تهران: انتشارات امیرکبیر.
۷. پورموزن، علی محمد(۱۳۸۹)، «بررسی رابطه نقش اجتماعی پلیس و احساس امنیت خانواده‌ها»، فصلنامه نظم و امنیت انتظامی، شماره ۳: ۱۰۱-۹۴.
۸. تاجران، عزیزالله؛ کلاکی، حسن(۱۳۸۸)، «بررسی تاثیر عملکرد پلیس بر احساس امنیت شهروندان تهرانی»، فصلنامه مطالعات مدیریت انتظامی، سال چهارم، شماره ۴: ۵۶۵-۵۶۴.
۹. تراسبی، دیوید(۱۳۹۱)، اقتصاد و فرهنگ، ترجمه: کاظم فرهادی، تهران: نشر نی.
۱۰. جوانمرد، کمال؛ ساسان، ساره(۱۳۸۹)، بررسی جامعه‌شناختی نقش سرمایه فرهنگی در بازتولید طبقه اجتماعی در بین مردان ۴۰-۵۰ ساله شهر بندرعباس در سال ۱۳۸۸، فصلنامه تخصصی علوم اجتماعی دانشگاه آزاد اسلامی واحد شوشتر، سال چهارم، شماره ۱۱: ۲۱۸-۱۹۹.
۱۱. چلبی، مسعود(۱۳۷۵)، جامعه شناسی نظم. تهران: نشر نی.
۱۲. حاجی زاده، مسعود و دیگری(۱۳۹۲)، «بررسی رابطه بین بهره مندی از وسایل ارتباط جمعی و احساس امنیت اجتماعی در بین زنان شهر یزد»، فصلنامه دانش انتظامی، دوره پانزدهم.

۱۳. روح الامینی، محمود (۱۳۸۸)، *زمینه فرهنگ شناسی*. تهران: انتشارات عطار.
۱۴. ریتزر، جورج (۱۳۸۶)، *نظریه‌های جامعه‌شناسی در دوران معاصر*، ترجمه محسن ثلاثی، تهران: انتشارات علمی.
۱۵. ژان، پیرزده؛ شویره، کریستیان؛ فونتن، اولیویه (۱۳۸۵)، *واژگان پیر بوردیو*، ترجمه: مرتضی کتبی، تهران: نشر نی.
۱۶. شارع پور، خوش فر؛ محمد، غلامرضا (۱۳۸۱)، «رابطه سرمایه فرهنگی با هویت»، *اجتماعی جوانان، نامه علوم اجتماعی*، شماره ۲۰: ۱۹-۲۸.
۱۷. عمید، حسن (۱۳۸۹)، *فرهنگ عمید*. تهران: انتشارات ابن سینا.
۱۸. کامران، فریدون (۱۳۸۹)، «بررسی عوامل اقتصادی، اجتماعی موثر بر احساس آرامش و امنیت اجتماعی زنان دانشجوی کارشناسی ارشد رشته جامعه‌شناسی دانشگاه های شهر شیراز»، *فصلنامه پژوهشی اجتماعی*، سال سوم، شماره ششم.
۱۹. کیوان حسینی، اصغر (۱۳۷۹)، «دوازده نکته محوری در باب امنیت»، *فصلنامه مطالعات دفاعی و امنیتی*، سال هفتم، شماره ۲۵: ۱۱۹.
۲۰. گروسی، سعیده؛ میرزایی، جلال؛ شاهرخی، احسان (۱۳۸۶)، «بررسی رابطه اعتماد اجتماعی و احساس امنیت (مطالعه موردی دانشجویان دختر دانشگاه آزاد واحد جیرفت)»، *فصلنامه دانش انتظامی*، سال نهم، شماره ۲: ۲۶-۳۹.
۲۱. گیدنز، آنتونی (۱۳۷۶)، *جامعه شناسی*، ترجمه: منوچهر صبوری. تهران: نشر نی.
۲۲. معین، محمد (۱۳۸۶)، *فرهنگ معین*. تهران: نشر فردوس.
۲۳. نبوی، سیدعبدالحسین؛ حسین زاده، علی حسین و حسینی، سیده هاجر (۱۳۸۹)، «بررسی عوامل اجتماعی و اقتصادی موثر بر احساس امنیت اجتماعی»، *فصلنامه جامعه‌شناسی کاربردی*، سال بیست و یکم، شماره ۲: ۷۳-۹۶.
۲۴. نوغانی، محسن (۱۳۸۹)، «تأثیر نابرابری سرمایه فرهنگی بر موفقیت تحصیلی دانش‌آموزان پیش‌دانشگاهی در دستیابی به آموزش عالی»، *فصلنامه تعلیم و تربیت*، شماره ۷۱: ۹۱-۱۰۰.
۲۵. نوید نیا، منیژه (۱۳۸۴)، *چندگانگی امنیت: امنیت ملی، عمومی و امنیت اجتماعی*. تهران: نشریه معاونت اجتماعی ناجا.